

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende onteigening voor het algemeen nut

Op 30 maart 2016 ontving de SARC een adviesvraag van Vlaams minister-president Geert Bourgeois over het voorontwerp van decreet houdende onteigening voor algemeen nut (hierna *Onteigeningsdecreet*). De Algemene Raad van de SARC brengt voorliggend advies uit via de schriftelijke procedure.

Situering

Als gevolg van de Zesde Staatshervorming werden onteigeningen als een materiële bevoegdheid aan de gewesten overgedragen. Deze bevoegdheidsoverdracht wordt door de Vlaamse Regering aangegrepen als ideale gelegenheid om het onteigeningsrecht in het Vlaamse Gewest te herbekijken en waar mogelijk te vereenvoudigen.

Het decreet stelt één overkoepelende onteigeningsregeling voor alle onteigeningen binnen het Vlaamse Gewest voorop. De bestaande federale onteigeningswetten zullen niet langer van toepassing zijn binnen het Vlaamse Gewest, m.u.v. onteigening door de federale overheid of door haar gemachtigde instellingen. Op de bepalingen over de gerechtelijke fase na is het decreet ook van toepassing voor gemeenschapsaangelegenheden in het tweetalig gebied Brussel-Hoofdstad.

Het decreet vertrekt vanuit de vaststelling dat onteigening een bijzonder rechtsmiddel is en een subsidiair karakter heeft. Er wordt geopteerd om enkel de onteigening van onroerende lichamelijke goederen en zakelijke rechten uit te werken. Roerende goederen en onlichamelijke goederen worden niet opgenomen.

Samengevat, het overkoepelend onteigeningsdecreet:

- werkt één algemeen geldende coherente procedure uit, waarbij de bestuurlijke en gerechtelijke fase naadloos op mekaar afgestemd zijn;
- trekt de procespositie van de onteigende overheid en de te onteigenen personen gelijk;
- maakt een openbaar onderzoek bij elke onteigening verplicht, zodat eigenaar en de houders van persoonlijke en zakelijke rechten op het te onteigenen goed;
- werkt een regeling rond zelfrealisatie uit;
- maakt het voeren van onderhandelingen met de te onteigenen eigenaars verplicht, als onderdeel van de procedure;
- past het subsidiariteitsprincipe toe door de machtiging aan de lokale besturen door de Vlaamse Regering af te schaffen;

- stelt op beide lokale bestuursniveaus een uniforme toezicht in via machtiging door de respectievelijke democratisch gelegitimeerde autoriteit;
- creëert de mogelijkheid om het zakelijk recht dat op een onroerend goed rust, apart te onteigenen;
- breidt de bevoegdheid van de Raad voor Vergunningsbetwistingen (dienst bestuursrechtscolleges) uit met een gespecialiseerde kamer voor de onteigeningsbetwistingen, rekening houdend met de doelstellingen van proceduresnelheid en kostenefficiëntie;
- ontwikkelt één gerechtelijke procedure i.p.v. de huidige drie federale;
- beslist sneller over de wettigheid;
- moderniseert de bestaande regeling voor wederoverdracht en werkt een specifieke regeling uit voor de verplichte aankoop van een deel van het onroerend goed dat niet onteigend werd;
- schuift een geïntegreerde procedure naar voor, waarbij het openbaar onderzoek van de onteigeningsprocedure kan samenlopen met ruimtelijke planningsprocedures;
- maakt een digitale behandeling van onteigeningsdossiers mogelijk.

Advies

Wat betreft het Beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media wordt, middels art. 126, 5° van het ontwerp van Onteigeningsdecreet, het decreet van 13 april 1988 tot bepaling van de gevallen en de modaliteiten waarbij de Vlaamse Regering kan overgaan tot onteigeningen ten algemene nutte inzake de culturele, persoonsgebonden en onderwijsaangelegenheden opgeheven. Art. 2 van het opgeheven decreet wordt vervangen door Art. 7 van het voorliggend ontwerpdecreet, waardoor de Vlaamse Regering haar bevoegdheid behoudt om tot onteigening over te gaan in de gevallen waarin ze oordeelt dat dit noodzakelijk is voor de uitwerking van haar beleid.

Dit impliceert dat, ook wat betreft de bevoegdheden van het beleidsdomein Cultuur, Jeugd, Sport en Media, de Vlaamse Regering indien nodig kan onteigenen.

Binnen het bovenvermeld beleidsdomein is de enige instantie met de bevoegdheid om rechtstreeks te onteigenen het Agentschap Sport Vlaanderen. Deze bevoegdheid is opgenomen in het oprichtingsdecreet van Sport Vlaanderen van 7 mei 2004. Art. 5, §1, vierde lid, 2° van het oprichtingsdecreet bepaalt dat het agentschap Sport Vlaanderen voor het vervullen van zijn taak bevoegd is om “tot onteigening ten algemene nutte over te gaan, na machtiging van de Vlaamse Regering”.

De SARC wenst de aandacht erop te vestigen dat het belangrijk blijft dat de Vlaamse overheid over de mogelijkheid beschikt om over te gaan tot onteigening voor de realisatie van sportinfrastructuur.

Voorliggend ontwerpdecreet heeft de intentie om bovenstaand artikel uit het oprichtingsdecreet te schrappen omdat Sport Vlaanderen op basis van art. 6, 2° van voorliggend decreet de bevoegdheid krijgt om tot onteigening over te gaan. (Art. 6. De volgende overheden zijn bevoegd om tot onteigening over te gaan: [...] 2° *elk verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid, vermeld in het kaderdecreet bestuurlijk beleid van 18 juli 2003.*)

De SARC wijst op een foutieve verwijzing in artikel 101, dat luidt: “In artikel 5, tweede lid, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid “Sport Vlaanderen”, vervangen bij het decreet van 4 december 2015, wordt punt 2° opgeheven.”

De SARC vraagt om dit te vervangen door: “**In artikel 5, §1, vierde lid**, van het decreet van 7 mei 2004 betreffende het intern verzelfstandigd agentschap met rechtspersoonlijkheid “Sport Vlaanderen”, vervangen bij het decreet van 4 december 2015, wordt punt 2° opgeheven.”

De SARC heeft geen verdere opmerkingen bij voorliggend ontwerp van decreet.

Namens de Algemene Raad,
Luk Verschueren, algemeen voorzitter
Iris Van Riet, algemeen secretaris